

Polarisatie: do's en don'ts voor jongerenwerkers

Kennisplatform
Integratie &
Samenleving

Polarisatie is toenemend wij-zij denken, waardoor het contact tussen groepen in de samenleving verslechtert of verdwijnt. Activiteiten waar groepen elkaar ontmoeten kunnen polarisatie tegengaan. Tegelijkertijd kunnen (ontmoetings)activiteiten juist averechts werken. Waar moet je als jongerenwerker rekening mee houden, als je verschillende groepen in de buurt wilt verbinden?

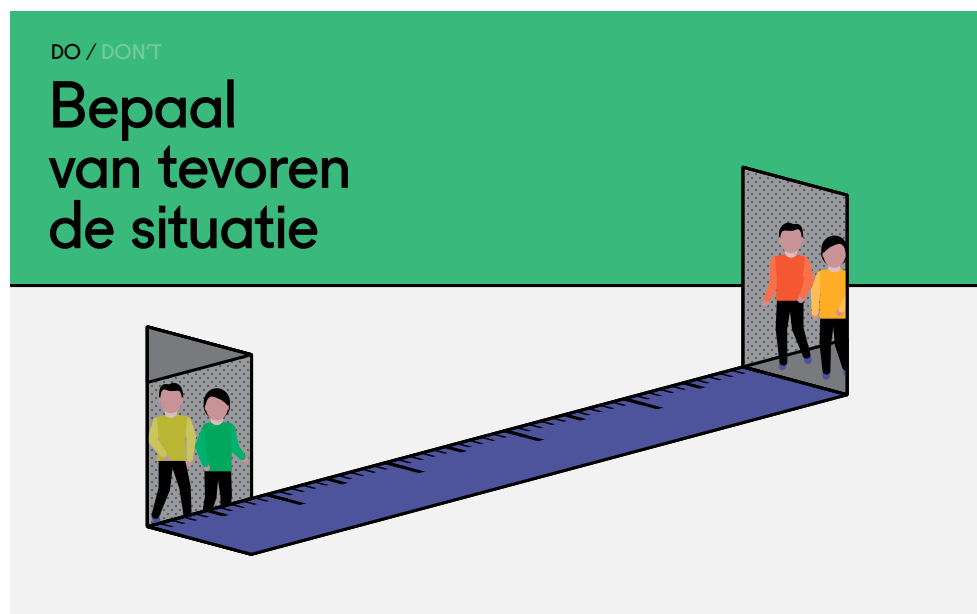
Jij kent de mensen én de organisaties. Hierdoor heb je een unieke positie om verschillende groepen in de buurt te verbinden. Bewust of onbewust: jouw dagelijks handelen draagt bij aan het tegengaan van polarisatie. Bijvoorbeeld als je:

- bemiddelt tussen buurtbewoners en jongeren;
- jongeren een rol geeft als toezichthouder op een plein;
- een sportevenement organiseert.

Hieronder benoemen we de aandachtspunten voor verschillende stappen in je aanpak: het oriënteren op de situatie, het ontwerpen van de activiteit, en het organiseren van de activiteit. Veel van deze punten zal je als jongerenwerker al toepassen in je dagelijks werk. Zie ze als een reminder en ter onderbouwing van je handelen.

Stap 1: Oriënteren

Do's

✓ Bepaal van tevoren de situatie

Hoe ver staan de groepen van elkaar af? Houd hier rekening mee bij het organiseren van je activiteit. Als er tussen groepen al confrontaties zijn geweest, is een ontmoetingsbijeenkomst mogelijk geen goed idee. Er zal dan eerst aandacht voor het conflict moeten zijn. Stel realistische doelen.

✓ Investeer in 'vredestijd'

Ga niet pas iets organiseren als er hoogoplopende conflicten zijn. Zo zal je meer bereiken en voorkom je mogelijk dat er op een later moment wel conflicten ontstaan.

Don'ts

✗ Je aandacht richten op de schreeuwers

Er zijn vaak aan beide kanten mensen die zich extreem uiten. Besteed aan deze mensen niet te veel aandacht. Bij de 'zwijgende meerderheid' valt de meeste winst te halen.

✗ Problematiseren

Wanneer je op eerste signalen ingaat alsof er al heftige conflicten zijn, kun je de situatie juist verergeren. Zorg ervoor dat je activiteit past bij de situatie, en maak het probleem niet groter dan het is.

Stap 2: Ontwerpen

Do's

✓ Stimuleer samenwerking tussen groepen

Dit zorgt ervoor dat mensen echt contact met elkaar maken en overbrugt verschillen tussen groepen. Maak bijvoorbeeld de beide groepen samen ergens voor verantwoordelijk, of vorm werkgroepjes bestaande uit mensen van beide groepen.

✓ Laat de activiteit gaan over een gemeenschappelijk belang of doel

Ga op zoek naar wat de groepen met elkaar delen, in plaats van hoe ze van elkaar verschillen. Het gemeenschappelijk belang kan bijvoorbeeld 'een fijne buurt om in te wonen' of 'het krijgen van een stageplek' zijn.

✓ Kies een activiteit die aansluit op de interesse van beide groepen en op het doel van de interventie

✓ Zorg ervoor dat de groepen gelijke status hebben

Als dit niet (volledig) mogelijk is, bijvoorbeeld door een vaststaand statusverschil, zorg er dan in elk geval voor dat het contact gelijkwaardig verloopt.

✓ Faciliteer herhaaldelijke en frequente ontmoetingen

Het contact tussen de verschillende groepen heeft meer effect als dit duurzaam is en niet bij één keer blijft. Diepgaand contact, waaruit vriendschappen kunnen ontstaan, heeft het grootste effect.

✓ Zet positieve rolmodellen in

Iemand die het goede voorbeeld geeft. Belangrijk aan een rolmodel is dat het iemand is die gezien wordt of kan worden als lid van de eigen groep. Liefst iemand waar (het merendeel van) de groep tegenop kijkt.

Stap 2: Ontwerpen

Don'ts

✗ **Verschillen tussen groepen benadrukken**

Door het over de (etnische, culturele, religieuze) identiteiten te hebben. Verschillen mogen er zijn, maar het benadrukken van deze verschillen kan groepen juist verder uit elkaar drijven. Oók wanneer verschillen op een positieve manier worden besproken, zoals een bijeenkomst rond het onderwerp 'lekker eten uit mijn cultuur'.

✗ **Competitie tussen groepen stimuleren**

Bijvoorbeeld een wedstrijd tussen twee scholen organiseren. Een verbindende activiteit kan wel een wedstrijdelement bevatten, maar stel de teams dan samen uit mensen van verschillende groepen.

✗ **Geen daadwerkelijk contact**

Het is belangrijk dat groepen elkaar tijdens de ontmoeting leren kennen, en liefst gestimuleerd worden om zich in de ander te verplaatsen. Richt je activiteit zo in dat daadwerkelijk ontmoeting tot stand komt.

Stap 3: Organiseren

Do's

✓ Probeer iedereen te bereiken

Mensen komen eerder als je ze persoonlijk uitnodigt, of als ze door een bekende worden uitgenodigd. Zorg dat je in contact staat met (sleutelfiguren van) beide groepen, en zet sleutelfiguren in bij je werwing. Ook kan het helpen om het geen ontmoetingsbijeenkomst te noemen, maar een gedeeld thema te kiezen (zoals veiligheid in de buurt). En om geen geld te vragen voor de activiteit; dit houdt de activiteit laagdrempelig en voorkomt dat mensen vanwege kosten worden uitgesloten.

✓ Laat mensen vrijwillig deelnemen

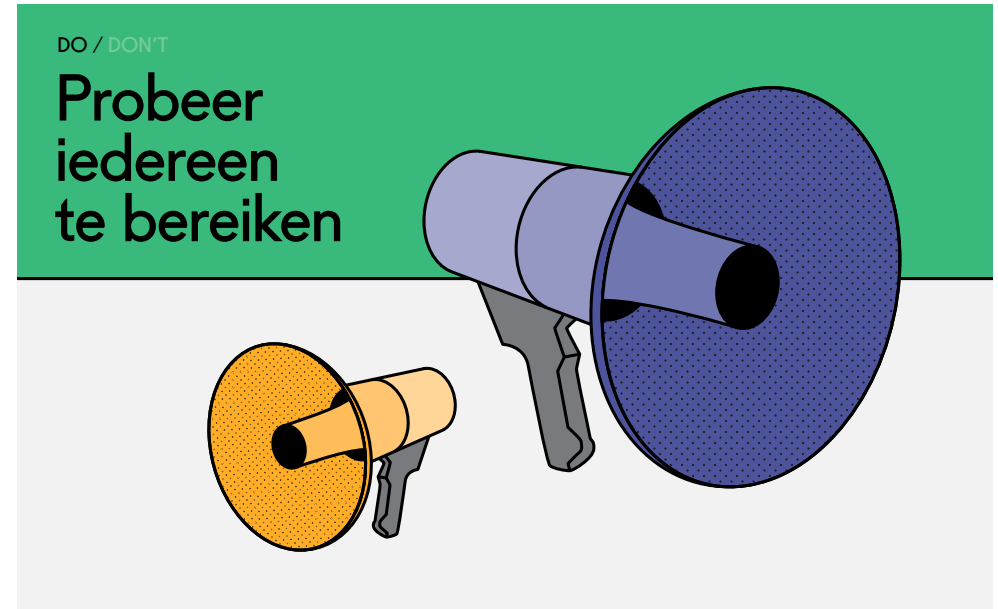
Mensen vinden het onprettig om tot iets verplicht te worden. Dit onprettige gevoel kunnen ze gaan associëren met de andere groep, waardoor ze juist negatiever over 'de ander' gaan denken.

✓ Zorg voor een goede locatie

In de dagelijkse omgeving en neutraal. Het is een drempel als mensen ergens speciaal naar toe moeten komen, en de ontmoeting is dan iets dat 'anders dan anders' is. Maak de ontmoeting onderdeel van de normale gang van zaken en kies een plek die niet voor een van beide groepen meer vertrouwd is.

✓ Zorg voor een goede gespreksleider

Iemand die beide groepen respecteert. Hij of zij kan ook grenzen stellen. Zo voorkom je dat bijvoorbeeld een racistische uitspraak wordt geaccepteerd als 'normaal'.

Stap 3: Organiseren

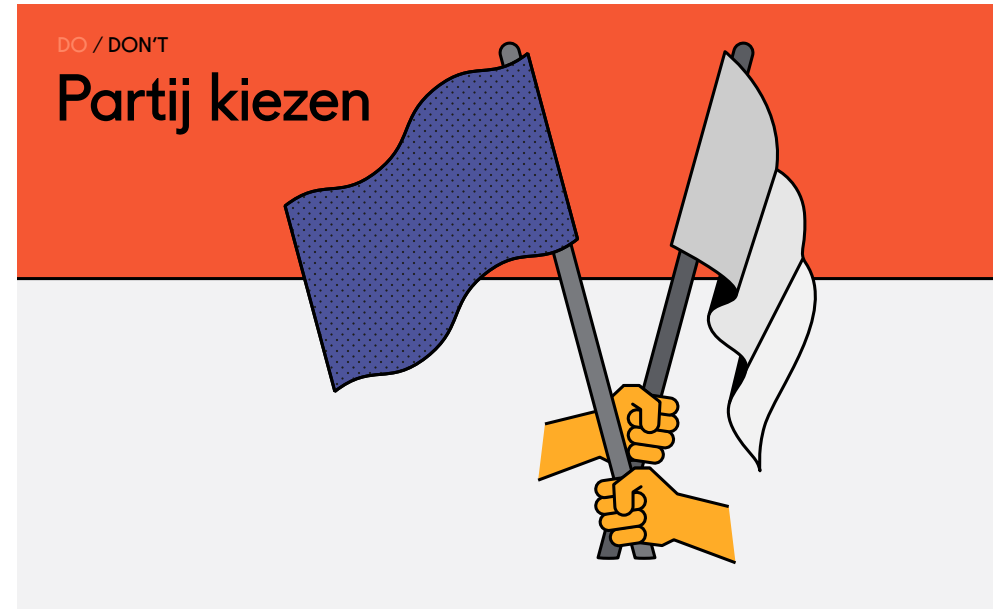
Don'ts

✗ Partij kiezen

Het is belangrijk dat de organisators van een activiteit, en een eventuele gespreksleider, zich neutraal opstellen. Kies dus niet de kant van een van beide groepen. Als je dit zelf niet kunt waarborgen, bijvoorbeeld omdat je met één van beide groepen al goede banden hebt, vraag dan iemand anders om deze rol te vervullen.

✗ Het niet bereiken van je doelgroep

Het is een valkuil dat je alleen de mensen bereikt die al interesse hebben in contact met de andere groep, en niet de mensen die negatief over de ander denken. Om verbinding te bereiken, is het belangrijk dat ook deze mensen bereikt worden. Zorg ervoor dat je de juiste middelen inzet om je doelgroep te bereiken (zie de tips hierboven).

Over deze factsheet

Kennisplatform
Integratie &
Samenleving

Deze factsheet is bedoeld voor jongerenwerkers, die verbinding willen faciliteren tussen verschillende groepen in de buurt waarin zij werken. Jongerenwerkers kunnen ook te maken krijgen met polarisatie bij individuele jongeren. Zoals jongeren die extreme opmerkingen maken, gefrustreerd zijn omdat ze zich achtergesteld voelen, of zich afkeren van de samenleving. Ook hier heeft het jongerenwerk een belangrijke rol. Bij het [platform JEP](#) is kennis beschikbaar over hoe je het gesprek kunt aangaan met jongeren en jongeren weerbaar(der) kunt maken. Kennis over wat je kunt doen als er als gevolg van polarisatie een conflict is geweest, is bij verschillende organisaties aanwezig. Zoals [polarisatie.nl](#), [diepdemocracy.nl](#) of [Critical Mass](#).

Benieuwd waar deze do's en don'ts op gebaseerd zijn?
Bekijk [hier](#) de lijst met bronnen.

Meer weten over polarisatie en wat je eraan kunt doen?
Bekijk het kennisdossier op [kis.nl](#).

Colofon

Financier: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Auteur: M. van Kapel, MSc.
Ontwerp: Cometa.cc
Uitgave: Kennisplatform Integratie & Samenleving
P/a Kromme Nieuwegracht 6
3512 HG Utrecht
T (030) 230 3260

De publicatie kan gedownload worden via de website van het Kennisplatform Integratie & Samenleving: <http://www.kis.nl>.

ISBN: 978-90-5830-915-0

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2019.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut. Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute. Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.

